

Het perverse maar hopelijk vergeefse spel van de Firma Schelp en de BV Nederland op een Europese waterstof- en electra-rotonde in oprichting

Noord-Nederland als *SPEERPUNT* en *zoenoffer*

In de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 betuigde premier Mark Rutte met de nodige nadruk zijn mea culpa inzake zijn grootste zonden van de afgelopen tien jaar waarin hij heeft geregeerd. Allereerst was daar natuurlijk de toeslagenaffaire, de reden waarom zijn derde kabinet begin januari was gevallen. En op een goede tweede plaats prijkte de schandalige manier waarop zijn achtereenvolgende regeringen systematisch de aardbevingen als gevolg van de gaswinning daar systematisch hadden genegeerd en vervolgens - toen een en ander niet meer te ontkennen was - de noorderlingen voortdurend aan het lijntje hadden gehouden. Groningen zou voortaan door Den Haag in de vaart der volken worden opgestoten en wel door de regio tot het kloppende hart van de groene energie te maken. Niet langer zou het Noorden als nationaal afvalputje misbruikt worden. Zo luidden de beloften. Maar ach - niet heel veel later kwam de leugenachtige aap onverbloemd uit de mouw. Begin maart had onze Mark bedacht dat de Eemshaven een prima plek voor een nieuwe kerncentrale zou zijn, een uitspraak die hij nog geen een dag later weer schielijk in trok nadat hij alle fiolen van noordse toorn over zich heen had gekregen [1]. Het voorval onthult in al zijn naaktheid de dubbele agenda van Rechts Nederlands inzake de klimaatkwesitie met waterstof als ideaal rookgordijn en kernenergie als verraderlijke boobytrap. Hieronder het relaas van een heuse Krimi op de Haagse vierkante kilometer met diverse ministeries en het rovershoofdhol van de firma Schelp als de noodlottige plaatsen van handeling....

We hebben ons de afgelopen jaren in de kolommen op deze site meermalen hoopvol uitgelaten over de rol van waterstof als interessant hulpmiddel in de transitie naar een duurzame energievoorziening. Die transitie kan op zijn beurt een belangrijke rol vervullen in het streven om wereldwijd de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen. Maar de richting waarin opbouw van de waterstofindustrie in Nederland nu op dreigt te gaan stemt beduidend minder optimistisch. Waterstof lijkt een doel op zichzelf te worden of in ieder geval een middel om vooral meer energie te kunnen opslaan en te vervoeren, omgeacht of en in welke mate die energie duurzaam opgewekt gaat worden. Volgens de nu op handen zijnde plannen komt de waterstofindustrie stevig in handen van multinationals met grote belangen in de fossiele energiesector - met in Nederland de firma Shell als centrale speler. Als we verder op onderzoek gaan, doemt er al een toekomstbeeld op van een machtige kongsi van de olieboer Schelp en de BV Nederland die de komende decennia de energie-agenda gaat bepalen. En niet alleen in Nederland overigens, maar ook bij de machtige oosterbuur en via deze Duitse brug ook in de Europese besliscentra in Brussel.

Laten we hier in ons betoog bij het begin beginnen. We droomden in onze kolommen over tamelijk kleinschalige omzetting van door wind opgewekte stroom in waterstof die via het aanwezige al bestaande gasnetwerk vanuit aardgaswinningsplatforms op de Noordzee aan land gebracht zou kunnen worden - het beeld van waterstoffabriekjes op zee, bij wijze van spreken niet veel groter dan een stel zeecontainers [2]. Op die manier zou de toepassing van waterstof op het laagste schaalniveau onlosmakelijk één op één gekoppeld kunnen worden aan écht groene energie-opwekking. Maar in de huidige waterstofplannen zou er een grootschalig op te zetten waterstofindustrie uitgerold moeten worden. Een industrie met een eigen dynamiek die niet rendabel kan draaien zonder een enorme toename aan op te wekken energie - ruim twee keer zo veel als waarin voorzien wordt in de totaal geplande op de Nederlandse Noordzee op te wekken windmolenenergie [3]. En het energiegat dat zo dreigt te ontstaan zou in de - waarschijnlijk zeer ruime - tussentijd onvermijdelijk gedicht moeten gaan worden met jawel ... de fossiele industrie (via de aantakking met het Russische gazprom-Nordstream-I+II-gas op het Nederlandse Gasunie-net in noord Duitsland [4]) én ... met een nieuwe aan de Eemshaven te bouwen kerncentrale - dat laatste was de aap die begin maart uit de mouw kwam. Het noorden des lands werd door de regering Rutte III - conform het door McKinsey in oktober 2020 voor de provincie Groningen opgestelde rapport *Investeringsplan waterstof Noord-Nederland 2020* [5] - de dubbelrol toebedacht van speerpunt in de energietransitie en tegelijk zoenoffer voor het door de aardgasbevingen geplaagde Groningen. Maar dat offer is door de Ruttiaanse verkiezings-verspreking dus inmiddels in een uitgesproken kwaad daglicht komen te staan.

Hoe nu verder? De overambitieuze waterstofplannen voor Noord Nederland stuiten op een hele serie ernstige bezwaren. Voor het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen moeten we nu allereerst inzetten op energiebesparing. Daaraan zouden al de miljarden die de waterstofinvesteringen nu kosten veel beter besteed kunnen worden; en dan zouden we vervolgens die peperdure maar dan inmiddels immers op beduidend geringere schaal toe te passen waterstofbrandstof veel beter zouden kunnen betalen, aldus de Utrechtse energie- en grondstoffenhoogleraar Ernst Worrel [6]. Andere bezwaren zijn vooral van geo-economische en geopolitieke aard, niet alleen met nationale, maar ook met Europese en mondiale reikwijdte. In het hier eerder onder [3] en [6] aangehaalde NRC-artikel wordt in dit verband gewezen op het feit dat de waterstofplannen hier ten lande wel heel sterk gedomineerd worden door... jawel de firma Schelp. Maar niet alleen door deze firma, zouden wij daaraan willen toevoegen, maar ook door en in innige symbiose van wat oorspronkelijk de Bataafsche PetroleumMaatschappij heette met 'onze' BV Nederland. Niet alleen of in de eerste plaats op het vlak van de energiewinning, maar vooral op het gebied van de energiedistributie. Op dat gebied heeft die BV Nederland inmiddels haar sporen wel verdiend, en wel in de vorm van wat door de inmiddels befaamd geworden groep onderzoeksjournalisten van het weekblad *De Groene Amsterdammer* zo'n acht jaar geleden heel raak de 'gasrotonde' van Europa doopte [7]. Een netwerk in handen van de Nederlandse staat, Shell en ExxonMobil werkzaam in een belangrijk deel van noordwestelijk Europa met aantakkingen met naast de al genoemde Russische aantakkingen ook een belangrijke link via een grote terminal op de Maasvlakte met vloeibaar gas afkomstig onder meer uit Qatar, Algerije en Nigeria, Amerika.... Delen van dat netwerk zou in de toekomst heel goed ingezet kunnen worden voor de distributie van de nieuwe 'groene' waterstof. En de energiedistributie-positie van de BV Nederland blijft niet beperkt tot aardgas en waterstof, ook op het gebied van de distributie van electriciteit bezit de BV Nederland een strategische positie in noordwestelijk Europa, en wel in de gedaante van het staatsbedrijf Tennet dat de ruggengraat van het Duitse electriciteitsnetwerk in handen heeft en nog steeds verder uitbouwt - van de deelstaten Sleeswijk-Holstein, Nedersaksen en Hessen tot en met Beieren, van het Noordfriese waddeneiland Sylt in het hoge noorden tot en met de Zugspitze in de Beierse Alpen in het diepe zuiden [8].

Doemt er zo het beeld op van een heel invloedrijke, bijna onoverwinnelijke machtsconcentratie binnen het Europese energiekrachtenveld? Je zou het bijna denken. Een machtsconcentratie die dan

zou bestaan uit een kongsi tussen een supergewiekste Europese lidstaat en een op multinationale schaal opererende petroleummaatschappij - die in die combinatie die met groot succes weet door te dringen tot de diepste lobbyhoeken van de Brusselse bureaucratie. Een gesloten netwerk, deze kongsi, ondemocratisch, asociaal en het tegendeel van duurzaam, een conglomeraat waarvan de belangrijkste besliscentra zich op loopafstand binnen luttele vierkante kilometers van de Haagse stadsplattegrond bevinden. Met als onbetwist machtigste speler in dit geheel de firma Schelp, nog immer domicilie houdend in de chique diplomatenwijk Benoordenhout. Met als belangrijke meestal mede- en heel soms tegen-spelers: het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aan de Bezuidenhoutseweg net aan de andere kant van het Haagse Bos, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan de andere kant Malieveld en Koekamp maar nog wel net buiten Maurits' vroeg-17^e-eeuwse grachtengordel en het Ministerie van Financiën, maar net binnen die gordel. Ook binnen die omgrachting vinden we natuurlijk het Binnenhof - *what's in a name* - van waaruit de democratische controle zou moeten plaats vinden. Maar of er daar van een krachtige democratie de komende jaren veel terecht zal komen is zeer de vraag. Helaas - een en ander waarschijnlijk zeer ten nadele van het klimaat *én* van het ecologische én sociaal-economische reilen en zeilen in het Noorden des Lands waarschijnlijk....

Of en hoeveel er van dergelijke o zo stoute Hollandse multinational- en BV-Nederland-dromen werkelijk terecht zal komen, blijft natuurlijk de vraag. De concurrentie in de Europese economische roedeo is natuurlijk evenmin mals. Maar alleen al serieuze pogingen in deze richting zouden de klimaatopgave ernstig kunnen ondermijnen, niet alleen nationaal maar ook op Europees en mondiaal schaalniveau. De meest waarschijnlijke uitkomst zou nog kunnen zijn dat geen van de concurrenten op het Europese toneel de onbetwiste winnaar zou worden, maar dat er wel ruim baan gemaakt zou worden voor een ongebreidelde groei van het 'wondermiddel' van een grootschalige toepassing waterstof - met als gevolg een voortgaande sterke groei van de energieproductie en daarmee ook met het levensgrote gevaar van een verdere groei van de opwekking van fossiele energie. En dan blijven we nooit beneden de 1.5 graden mondiale temperatuurstijging.

NOTEN

[1]

Zie hierover o.m.:

=Rik Rutten, ***Groningen wil best een kerncentrale , dacht Rutte*** NRC/HB 3 maart 2012. Zie link:

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/03/03/kernreacties-groningen-wil-best-een-kerncentrale-dacht-rutte-a4033997>

=Thomas Borst, ***Rutte trekt suggestie voor Groningse kerncentrale terug*** NRC/HB 4 maart 2021. Zie link:

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/03/04/rutte-trekt-suggestie-voor-groningse-kerncentrale-terug-a4034190>

[2]

Electrolyzers op zee - daarvoor pleit ook de Delftse waterstofprofessor Ad van Wijk, niet in laatste plaats om de windturbine-waterstofketen concurrerend te maken, zie o.m. Hester van Santen, ***Waterstoffabrieken vragen veel electriciteit, experts twijfelen aan haalbaarheid*** In: ***NRC/HB*** 1 december 2020, onder (laatste) het kopje:

Electrolyzers op zee. Zie link: <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/12/01/waterstof-potentieel-groen-maar-peperduur-a4022171>

[3]

Hester van Santen, ***Stroomvraag stijgt 35% door waterstofplannen van Noord-Nederland*** ***NRC/HB*** 1 december 2020. Zie link:

<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/12/01/stroomvraag-stijgt-35-procent-door-waterstofplannen-van-noord-nederland-a4022185#/handelsblad/2020/12/02/#101>

[4]

Zie voor een kaart van het Nederlands-Duitse gasleidingnetwerk van de Nederlandse Gasunie (staats eigendom) deze link:

https://www.google.com/search?q=gasunie+netwerk+gas+duitsland+kaart&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk02LqLC_lwXo21_LyrrCmwGPo0kdXg:1615467441838&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=cGtNnJ5UsZETMM%252CNHBF4rWvXqGbnM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kRdM7p4twroeEOY3pfxroMbd9P7Q&sa=X&ved=2ahUKEwiB-pCYpajvAhUxIMUKHbz-ALkQ9QF6BAGdEAE#imgrc=cGtNnJ5UsZETMM [te vinden onder google onder de trefwoorden: kaart netwerk aardgas gasunie nederland Duitsland , heet tweede lemma.

Over de geschiedenis van de verwerving van het Duitse deel van dit gasnetwerk door de Gasunie zie: Belia Heilbron, Jelmer Mommers, Thomas Muntz en Huib de Zeeuw, **Nog een eeuw fossiel** In: **De Groene Amsterdammer** van 23 januari 2013

Over het grote belang dat zowel de Nederlandse staat als Shell hechten aan ook een aansluiting op de nieuwe Russische Nordstream-II-pijp lijn zie dit bericht over geheime contacten daarover in 2017: **Nederland zou relatie met Kremlin in geheim hebben hersteld vanwege gas**, een bericht uit **Nu.nl** [link:

https://www.nu.nl/economie/6123406/nederland-zou-relatie-met-kremlin-in-geheim-hebben-hersteld-vanwege-gas.html?fbclid=IwAR04ViehNfWVh_RR6SBI00fZpnwtmuFxOL1-F2luk_-k1jYp1KEIFwIATlw] op basis van dit artikel uit **Follow the Money** van 23 maart 2021: **MH17 geen obstakel voor gasonderhandelingen met Poetin - het moest alleen stiekem**. Zie link: https://www.ftm.nl/artikelen/gazprom-2-de-lobby-voor-nordstream?utm_source=nieuwsbrief&utm_medium=persbericht&utm_campaign=MH17Gas&share=g7VGqGwiCdB2AObWuAHSOtsr3YJa%2FbcOmKXxpx4UK5J6LiRV8Xk6dNpFqt6KF3w%3D

[5]

Zie: **Investeringsplan waterstof Noord-Nederland 2020 – Uitbreiding van de Noord-Nederlandse waterstofvallei** Groningen [i.o.v. Provincie Groningen] oktober 2020 Zie link:

https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Beleid_en_documenten/Documenten/zoeker/Klimaat_en_energie/Energie_transitie/Investeringsplan_Waterstof_Noord_-_Nederland_2020.pdf

[6]

Zie opnieuw: Hester van Santen, **Stroomvraag stijgt 35% door waterstofplannen van Noord-Nederland NRC/HB** 1 december 2020, onder het kopje **Experts ongerust**. Zie link:

<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/12/01/stroomvraag-stijgt-35-procent-door-waterstofplannen-van-noord-nederland-a4022185#/handelsblad/2020/12/02/#101>

Ook elders wordt inmiddels het propageren van waterstof als panacee voor alle energie-opslagproblemen meer en meer ter discussie gesteld. Het door economisch machtige partijen bepleite pleidooi om waterstof als dé oplossing te presenteren om zo bijvoorbeeld lacunes in de electriciteitslevering te ondervangen die kunnen ontstaan door de grilligheid van de groene energieopwekking via wind en zon ligt inmiddels her en der flink onder vuur. Zie hiervoor onder meer de kadertekst **Waterstof - de hype voorbij?** waarin Worrell opnieuw aan het woord komt; in: **De Ingenieur** Jrg. 133, nr. 3, maart 2021 - blz. 24, onderdeel van het hoofdartikel van Timo Können, **De grote omschakeling** [blz. 12 e.v. - over de opgave de uitstoot van broeikasgassen in de Nederlandse procesindustrie terug te schroeven]; of het televisieprogramma **Tegenlicht**, de aflevering **De race om de superbatterij** Hilversum [VPRO] februari 2021, waarin tal andere methoden voor energie-opslag de revue passeren – zie link: <https://www.vpro.nl/programmas/tegenlicht/kijk/afleveringen/2020-2021/de-race-om-de-super-batterij.html> . Hierin aandacht voor tal van andere interessante oplossingen.

[7]

Zie opnieuw : Belia Heilbron, Jelmer Mommers, Thomas Muntz en Huib de Zeeuw, **Nog een eeuw fossiel** In: **De Groene Amsterdammer** van 23 januari 2013

[8]

Zie voor kaartwerk over het Duitse electriciteitstnetwerk:

=het netwerk van Tennet van Sleeswijk tm Beieren:

https://www.tennet.eu/fileadmin/user_upload/Company/Publications/Gridmaps/DE/G019_18-120_GridMap_V2-D-Leitungsbau-e.pdf

=de ligging van het netwerk Tenett ten opzichte van de concurrentie in het oosten [voormalige DDR] en het (zuid)westen [Noordrijn-Westfalen, Rijnland-Palts, Saarland en Baden Württemberg]:

https://en.wikipedia.org/wiki/50Hertz_Transmission_GmbH#/media/File:Regelzonen_mit_%C3%9Cbertragung_snetzbetreiber_in_Deutschland.png [klik op het kaartje in de rechter onderhoek van de site]

Het betreft hier inderdaad een indrukwekkend netwerk, waarmee de Nederlandse staat echter ook tegelijk een heel fors risico loopt, mede doordat Duitsland steeds kritischer lijkt naar de aardige winstmarges die die Hollanders hier mee op eigen Duitse bodem weten te behalen. Dat verklaart ook de inspanningen van het Nederlandse Ministerie van Financieën om de risico's op termijn te willen delen met andere investeerders, bijvoorbeeld private partijen of de Duitse staat - maar een en ander zonder het energiestrategische voordeel van het grensoverschrijdende karakter van Tennet te hoeven opgeven. Zie o.m. : Hester van Santen, **Tennet wordt steeds minder Nederlands** In: NRC/HB 17 september 2019.